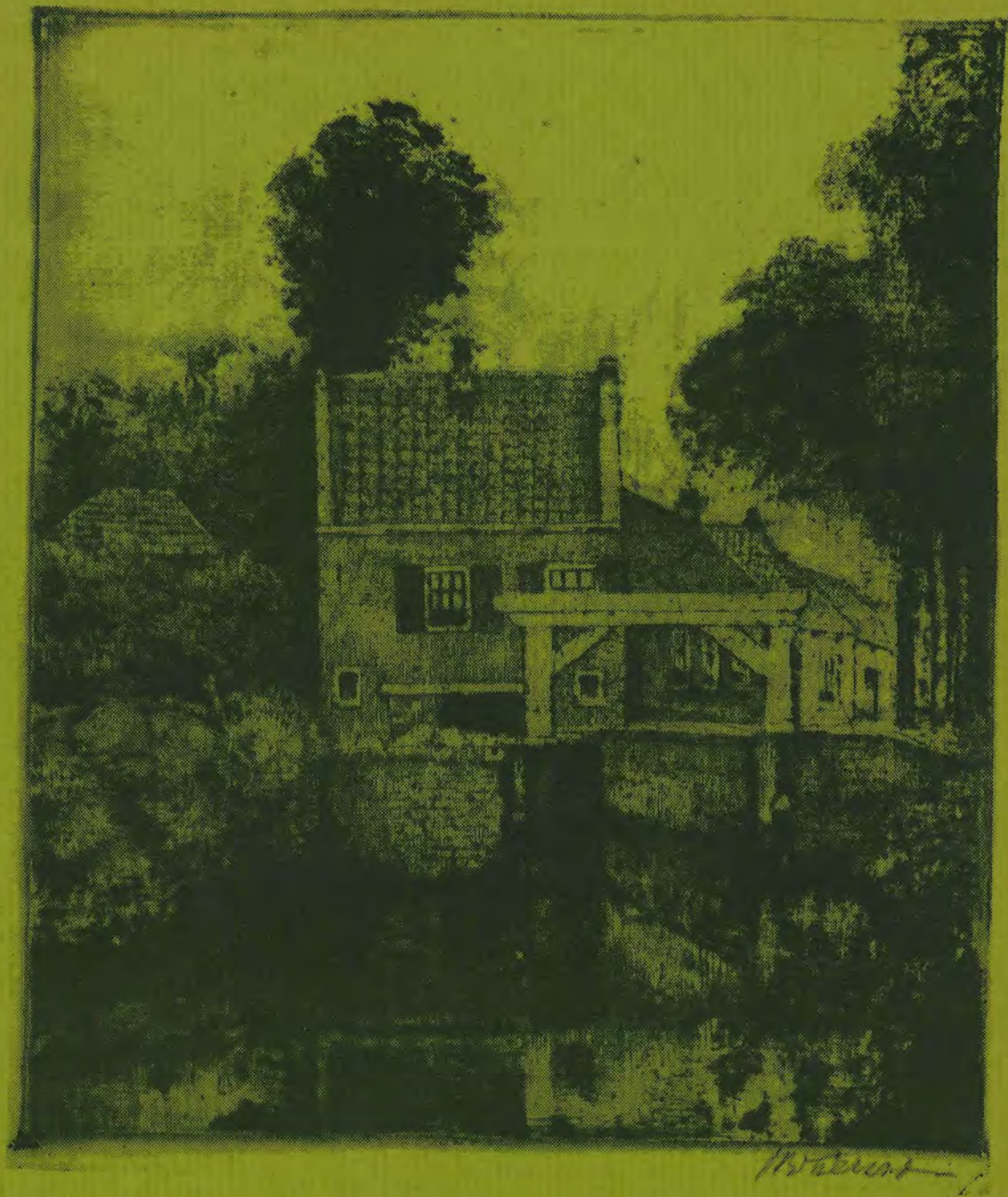

Historische Kring Maarssen

**SPECIAALZAAK IN
LUXE GESCHENKEN
A.v.d.Bosch Olijve**

Diependaalsedijk 1-b, Maarssen, tel. 61632

g.ter wee

parkweg 15 maarssen
telefoon 61301

HISTORISCHE KRING MAARSSSEN

Opgericht 11 september 1972, opgenomen in het verenigingenregister bij de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Utrecht en omstreken onder nummer V. 476918.

Bestuur: Drs D.Dekker, voorzitter, J.H.Sagel, secretaris, Schokkingstraat 17, 3601 XK Maarssen, tel.: 03465-61457, N.van Tricht, penningmeester, giro: 2907376, Mevr. A.H.Hogenhout-Hofman, Mevr.S.W.Talen-Stooker, A.de Zwart, Mevr.J.G.Zwijns-Brink.

Redactie: J.N.Servaas, D.Dekker en A.de Zwart. Redactie-administratie: J.F.Besier, Kemperstraat 2, 3601 WK Maarssen.

7e Jaargang no. 4, februari 1981

Het orgaan verschijnt 4 x per jaar.

Kringnieuws

1. Tekeningen Vecht- en Plassengebied.

Door het Provinciaal comité Utrecht monumentenjaar 1975 werd kortgeleden een map met reproducties van tekeningen van monumenten en stads- en dorpsgezichten uitgegeven. Deze map bevat 20 tekeningen uit het Vecht- en Plassengebied waaronder enige van Maarssen en Oud-Zuilen. Afgehaald op de secretarie van de gemeente Maarssen kost de map f 11,50. Voor toezending per post moet U f 14,00 per map overschrijven op postrekening **75651** ten name van de Credit- en Effectenbank te Utrecht, onder vermelding van 'tgv M'75, map Vecht en Plas.'

2. Lezing door de Provinciale Archeoloog.

Op 11 maart a.s. zal de heer Drs W.J.van Tent een lezing met dia's houden over de ondergang van het Romeinse Rijk. De lezing is in de Open Hof en begint om 20.00 uur. Drs Van Tent die al eerder voor onze Kring naar Maarssen kwam, herinneren wij ons als een zeer deskundig en boeiend spreker over de archeologie in de Provincie Utrecht.

3. Modegeschiedenis

Op 15 april '81 wordt door Mevrouw Drs J.M.Adriaans-Buy, conservatrice van de kostuumafdeling van het Centraal Museum in Utrecht een lezing met dia's verzorgd. De lezing van Mevrouw Adriaans gaat over de modegeschiedenis van zowel dames- als herenkleding van 1750 tot de eerste wereldoorlog. Ook voor deze lezing moet U weer naar de Open Hof aan de Kerkweg in Maarssen.

4. Doornburgh

Zaterdagmorgen 25 april '81 kunt U met de Kring een bezoek brengen aan één van de mooiste buitenplaatsen van Maarssen. Op deze morgen mogen wij namelijk van de Zusters van Doornburgh het oude huis en de nieuwe priorij bezichtigen.

Deze excursie duurt ongeveer twee uur en begint om 9.30 bij de ingang van Doornburgh aan de Diependaalsedijk 17. Aangezien er voor slechts 30 mensen ruimte is, moeten we U verzoeken U schriftelijk of telefonisch bij de secretaris op te geven. Tel.: 03465-61457 of Schokkingstraat 17, 3601 XK Maarssen.

J.H.Sagel

De Herengracht anno 1832

Zowel de Langegracht als de Herengracht werden tot ver in de tweede helft van de vorige eeuw 'Aan de Vecht' genoemd. Verwarring kon je vermijden door van een Maarsseveense 'Aan de Vecht' te spreken, de Herengracht en van een Maarsse 'Aan de Vecht'.

Als je de naamlijst van inwoners van Maarsseveen bekijkt uit 1814, dan vind je voor de namen van bewoners van de Herengracht vaker de aanduiding 'Heer' of 'Mevrouw' dan op de lijst van andere straten. Zo komt die aanduiding bij de Kaatsbaan slechts eenmaal voor en bij de Herengracht elf maal.

Niet alleen de welgesteldheid van de bewoners zal een rol gespeeld hebben bij de overwegingen van de samensteller van de lijst, maar ook de omstandigheid dat de meeste bewoners van de Herengracht niet tot de autochtone bevolking van Maarssen (Maarsseveen) behoorden.

Maarsseenaars kwamen eerder met hun voor-naam op de lijst, dan de ingezetenen, die zich hier pas gevestigd hadden en bovendien een zekere voornaamheid ten toon spreidden door in een groot huis te wonen en er dienstpersoneel op na te houden. Maar de naam Herengracht zal ook wel iets te maken hebben met de overeenkomst tussen de huizen 'Aan de Vecht' en de deftige huizen van de Amsterdamse Herengracht.

Ter oriëntering benoemen we eerst enkele nummers van de kadastrale kaart van de Herengracht van 1832.

246, 247 en 248 zijn achtereenvolgens: plezierland, boomlaan en tuin, behorende bij Doornburgh, dat juist buiten de kaart blijft.

251 is de koepel van no. 252, Vegtleven, dat in 1832 onbewoond was en kort daarna is afgebroken.

254, 263 en 265 zijn Klein Vegtleven, de Boomgaard en de Kleine Boomgaard.

268 is Raadhoven; 269 pleziertuin en 270 boomgaard van Raadhoven. Op beide laatste 'nummers' zijn onlangs nieuwe huizen gereed gekomen voor bewoning.

Op de kaart van 1660 gedrukt bij Jacob Colom in Amsterdam ('Een cleen gedeelte

van de heerlyckheit van Maarsseveen') zijn Raadhoven en huizen links daarvan, zeer waarschijnlijk de Boomgaard en Vegtleven, aangegeven. Rechts van Raadhoven is een open plek, maar vanaf het huidige Voorhoven (282) tot aan de Kaatsbaan zijn ook huizen getekend. Over die open plek, grond in erfpacht gegeven door de Heer van Zuylen van Nijvelt, Heer van Snavenburg etc., vonden we in het gemeentearchief notariële akten, waaronder een van 1679, die vermeldt dat daar zeven woningen stonden. Ook in volgende akten worden die zeven woningen genoemd en in de akte van 1730 zelfs aangeduid met: 'Campertoren', 'Domstoren', het huis daarnaast, het huis naast de gang en drie daar achter.' (op de kadastrale kaart respectievelijk met de nummers: blanco, 291, 293 + 295, 296, 284, 286 en 287).

Op de huidige Campertoren en Domstoren staan nu de jaartallen 1714 en 1707, wat kan betekenen dat ze in die jaren herbouwd zijn. Maar dit is niet het enige probleem dat we met die huizen hebben. Oudere Maarsseenaars noemen de huisjes, die in 1730 aangeduid werden met 'drie daar achter' (284-286-287) 'het Klooster' en ook in akten van na 1730 komt het woord Klooster voor maar dan met betrekking tot alle zeven woningen. Bovendien wordt dan de betekenis verzwakt omdat er staat: het Klooster *genaamd*.

Voor de heer J. van Veldhuizen (zie elders in dit nummer) is dit probleem een uitdaging. Hij probeert met zijn archiefonderzoek het gebruik van de naam 'het Klooster' te verklaren.

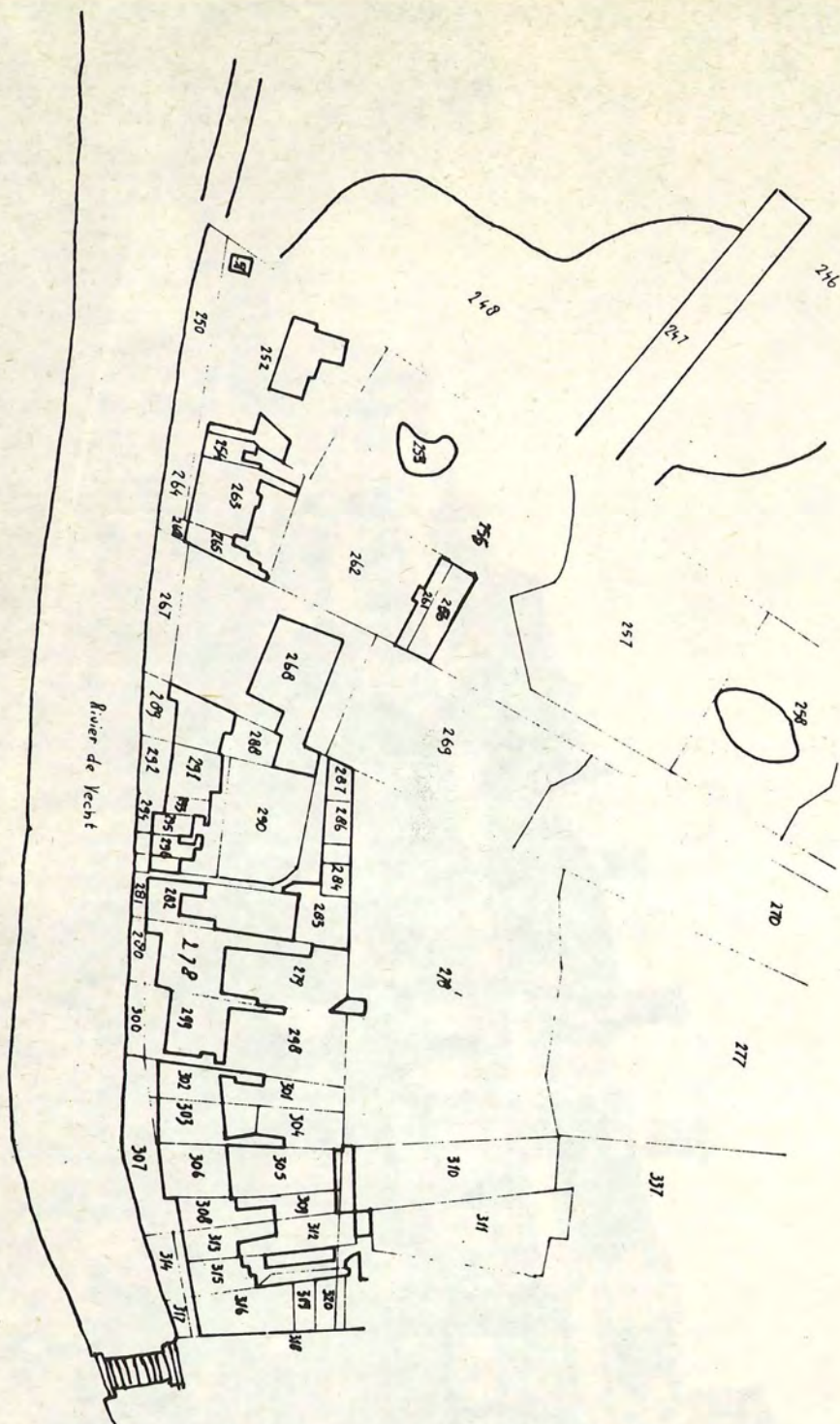
Wie waren de bewoners van de Herengracht anno 1882? De kadastrale gegevens maken duidelijk dat er in Maarsseveen evenals elders in het land veel onrust was op de huizenmarkt in de eerste helft van de negentiende eeuw. Op de Herengracht waren vele huizen verhuurd. Sommige huiseigenaren woonden niet in onze gemeente, maar in Breda, Amsterdam en Utrecht.

Genees- en Heelmeester Gerbr. S. Turk was eigenaar van de huizen 302, 303, 306 en 308. Volgens het bevolkingsregister van 1829

MESENKACHT

Fragment uit kadastrale
minuutplan

woonden op:

no. 315 (Herengracht) Cath. Dolmans, 70 jaar, winkelierster. R.K. met Maria Dolmans, 16 jaar, zonder beroep. Inwonend de dienstboden: Johanna Lens, 23 jaar uit Ankeveen en Johanna van Gelder, 22 jaar uit Wijk bij Duurstede.

Achter dit huis: Adrianus van Putten, 31 jaar, arbeiders uit Breukelen, R.K. getrouwd met Anthonia van Rijn, 30 jaar geboren in Maarsseveen, 3 kinderen en: haar ouders en zuster. (zie rechthoek op de kaart).

no. 313 (Herengracht 2) Isaac Samuel Roques, 52 jaar Isr. Rentenier, getrouwd met Marianne Aron Bachrach, 52 jaar Isr.

no. 308 (Herengracht 3) Cornelis Maksel, 25 jaar uit Goedereede, Deurwaarder, Prot., getrouwd met Jannetje van Beest, 28 jaar, uit Utrecht, 2 kinderen. Inwonend: Maria Slimmer, 21 jaar uit Maarssen R.K., dienstbode, en Benjamin van Senus, 28 jaar, Chirurgijn en Vroedmeester, Prot.

no. 306 (Herengracht 4) 305 =tuin: Gerbrand

Schepens Turk, 56 jaar uit Bergschenhoek, weduwnaar, Prot. Genees- en Heelmeester. 6 kinderen.

Inwonend: Cornelia Bokkesteyn, 26 jaar, uit Jutphaas, dienstbode en Johannes Hofhout, 40 jaar, uit Rotterdam, weduwnaar, apotheker.

303 (Herengracht 5) 304 =tuin: onbewoond.

302 (Herengracht 6) Samuel Teixeira de Mattos, 41 jaar uit Amsterdam, Isr., winkelier.

Hanna Teixeira de Mattos, 41 jaar, 9 kinderen.

Inwonend: Geertruida v.d. Mast, 20 jaar uit Maarssen, dienstbode, Prot.

299 (Herengracht 7) 298 =tuin: Huize 'de Vecht'. Fred. Hendr. v.d. Helm 46 jaar, Burgemeester en Notaris: getrouwd met Maria Madelaine Hellewich uit Frankrijk - 2 kinderen - 2 dienstboden.

278 (Herengracht 8) 279 =tuin: Huize 'Vredes-
hoop', Jean M. de Rieux, 82 jaar uit Bergen op Zoom, weduwnaar, gep. Majoor, Prot.

Elisabeth Vroom, 52 jaar uit Amsterdam, weduwe, Prot.
Inwonend: Klasina Lancee, 21 jaar uit Utrecht, dienstbode.
In de woning in de tuin: Pieter Voorneveld, 60 jaar uit Westbroek, tuinman zijn vrouw Joh.v.den Berg, 66 jaar uit Jutphaas, Prot.

282 (Herengracht 9) Voorhoven was in 1832 werkplaats van de loodgieters Spijker. Pas tegen het einde van de vorige eeuw werd het weer woonhuis. In 1795 toen D.M.Teixeira in Voorhoven woonde, hief het gerecht voor dit huis evenveel belasting als voor de Campertoren.

283 (Herengracht 10 en 11) Eén huis bewoond door twee gezinnen.
1) Antoinette Spijker, 40 jaar, ongehuwd. Prot. uit Maarssen en
2) Pieter van der Jagt, 67 jaar, uit Maassluis, gep. Ontvanger met vrouw en dochter.

296 (Herengracht 15) In de akte van 1730 genoemd 'het huis naast de gang'.
Dirk van Westing, kleermaker en zijn vrouw Jacoba de Bondt; zoon Theod. van Westing, kleermaker; inwonend nog twee kleermakers.

Via de 'gang' komen we bij de huisjes 287, 286, -, 284. Hier woonden in 1829:

1) Dominicus van Riet, 43 jaar uit Vleuten, arbeider, R.K. getrouwd met Petronella Pesselen, 29 jaar, uit Breukelen, twee kinderen.

2) Petronella Koppes, 73 jaar, uit Westbroek, weduwe, R.K. Maria Goes, 50 jaar, uit Westbroek, naaister.

Johannes Goes, 14 jaar.

3) Coenraad Hofmeyer, 76 jaar, uit Rodenberg, tuinman, getrouwd met Barta Denkers, 71 jaar, uit Zutphen, Luthers.

4) Johannes Barendse, 63 jaar, uit Oosterbeek, R.K. zonder beroep, getrouwd met Geesje

Kuijer, 62 jaar, uit Eemnes.
Willem Barendse, 22 jaar, timmermansknecht.

Deze huisjes in het bijzonder staan bekend onder de naam 't Klooster. Ze waren tot 1832 eigendom van Chr.Pelsrijcken uit Breda, die ze verkocht aan Wijnaendt uit Amsterdam. Zijn erfgenamen waren de diakenen van de derlandse Hervormde Diaconie te Amsterdam.

In 1874 worden ze in het Herenlogement a/d Breedstraat van kastelein P.J.van Beusekom verkocht onder nummer II: vier woningen genaamd Het Klooster. De afslager was Houssart.

In 1783 behoorden de huisjes aan Josuah Keyser, voorzanger bij de Port.Joodse gemeente. Hij verhuurt één van de huisjes voor f 40.- per jaar aan Beletje Levie met o.a. de bepalingen:

dat zij niet mag stoken of Pot of water koken tegen de schutting van de tuin van de Domstoren (Kad.291), en dat zij alle week op haar toerbeurt de gang moet schoonmaken en de goot uitvoegen tot voor aan de Vecht.

In 1795 woonden in deze woninkjes die slechts één kamer hadden:

Meyer Levi, Mozes Izaak, Izaak Berlijn en Paula van Heemskerken.

293 en 295 vormden in 1730 samen een huis.

295 (Herengracht 16): Anthonie van Limburg, schippersknecht.

293 (Herengracht 17): Elsje Toppens en Teunis van Dijk, schoenmaker.

291 (Herengracht 18): de Domstoren.

Joseph Labatt junior, 44 jaar, uit Hamburg, rentenier, Isr.

De Campertoren was, tijdens de samenstelling van de lijst in 1829, onbewoond. Trouwens alle overige huizen op onze kaart links van de Domstoren staan in de periode 1795-1830 regelmatig leeg. Raadhoven (268) dat in 1799 nog door Suasso de Lima bewoond werd, is in 1810 onbewoond, maar in 1814 en 1816 wonen er, volgens belastinglijsten, drie families, te weten Ekhart, Van Heel en Schut. In 1829 staat bij Raadhoven weer het woord ledig, maar in bijgebouwen woonden: Polak, poelier, Isr. en Van Zeventer, koopman, Isr. 265 (Herengracht 21) 'de Kleine Boomgaard'.

Eigendom van Mr Swellen-
grebel uit Utrecht.

In 1829 bewoond door zijn
dienstbode Suzanne Wind-
meyer, R.K., ongehuwd.

263 (Herengracht 22) 'de Boomgaard'.

De Jongenskostschool die in
Vechtevoort op de Breedstraat
later zo'n grote bekendheid
verwierf, is in dit huis in 1825
gestart.

1829: H. Broedelet, later
hoofd dorpsschool (1836-
1856), woonde met vrouw,
kind, een secondant (hulpon-
derwijzer) en 6 kostdiscipelen
in de Boomgaard, eigendom
van de Heer Arnold.

254 (Herengracht 23) 'Klein Vegtleven'.

Ruben Simon Krijn, 50 jaar,
koopman, uit Philadelphia
(Am.), Isr.

Afsluitend kunnen we vaststellen dat de He-
rengracht in het begin van de dertiger jaren
een grote verscheidenheid kende in de maat-
schappelijke posities van haar hoofdbewo-
ners: renteniers, winkeliers, handwerkslie-
den, ambtenaren en kooplieden.

De leegstand van herenhuizen, kenmerkend
voor de algemene crisis van 1815 en volgen-
de jaren, was op de Herengracht nog niet vol-
ledig voorbij. Dat het karakter van de Heren-
gracht anders was dan dat van die andere:
'Aan de Vecht', mogen we pas vaststellen als
we in de volgende aflevering aandacht heb-
ben geschonken aan de Langegracht.

Dick Dekker

Maarsseveen in de archieven van de Utrechtse gasthuizen

Met behulp o.a. van het archief van Kasteel
De Haar te Haarzuilens, verzamelden wij
gegevens die betrekking hebben op Maarsse-
veen. Wij constateerden verband tussen deze
gegevens en de activiteiten van het St Bartho-
lomeusgasthuis en andere gasthuizen van
Utrecht in deze streken. Voor een goed be-
grip volgt hier eerst een korte samenvatting
van de werkzaamheden van dit gasthuis in
vorige eeuwen.

In het jaar 1367 werd door een Utrechts
burger, wiens naam niet opgetekend is, een
kleine gasthuisje gesticht onder de Stadswal
bij de Smeetoren. Het gesticht was arm en de
Heer van Abcoude en Duurstede trok zich
het lot van het gesticht aan en nam het onder
zijn bescherming. Onder een nieuwe naam,
St Bartholomeusgasthuis, kreeg het nu het
karakter van een ziekenhuis ('ellendighe sieke
mensen in den gasthuse liggende hou-
den).

Aan het gasthuis waren van ouds andere
stichtingen verbonden. Reeds in 1461 was het
Utrechtse dolhuis, gesticht door Willem
Aernts, gesteld onder het beheer van St Bar-
tholomeus. De familie Aernts bleef in nauwe
betrekking staan tot dit gasthuis; zo schonk in
1469 de weduwe Aernts aan het gasthuis vier

kamer in de Jufferstraat. In 1514 werden er
achter de Nieuwegracht vijftien Godskame-
ren gesticht, waarvan het beheer werd opge-
dragen aan het St Bartholomeusgasthuis.

Uit het boek van J.J. Dordt van Flensburg:
'Archief voor Kerkelijke en Wereldlijke Ge-
schiedenis van Nederland, deel III, Utrecht
1853', blijkt dat in de 15de en 16de eeuw
jarenlang getwist is over de eigendomsrech-
ten op veen en land in Maarsseveen en
Tienhoven. Zo ontving de Bisschop van U-
trecht, Philips van Bourgondië, op 30 mei
1517 een brief over een geschil in de venen te
Maarsseveen. Juni 1522 is de zaak betreffen-
de de venen nog niet opgelost. Op 2 juni
schrijft de Stad Utrecht aan de Bisschop naar
aanleiding van een klacht van Gerrit Knijff,
een Utrechts burger: 'dat zij geenszins voor-
nemens is geweest, noch is, om zijn heerlijk-
heid te ondermijnen, noch te krenken, maar
dat zij volgens oude gewoonten hare burgers
en onderzaten recht moeten laten wederva-
ren'. De stad had de huismeesters van het St
Bartholomeusgasthuis en hun medewerkers
èn Gerrit Knijff voor de raad ontboden. Knijff
was op dit gebod niet verschenen, maar de
voornoemde kerkmeesters hadden in de
Raad te kennen gegeven, dat Gerrit Knijff

De Huisjes, genaamd het Klooster naast no. 283

zich het gezag aanmatigde over zekere venen gelegen in de Nederlaan van Maarsseveen, hetwelk niet in zijn gebied lag maar wel in dat van het gasthuis. De kerkmeesters wensten dat de Raad van Utrecht hem dit zouden verbieden. Daarna is Knijff wel voor de Raad verschenen en heeft hij zijn mening te kennen gegeven. De Raad heeft toen volgens haar gewoonte twee leden van de Raad, in dit geval Albert van Leeuwen en Dirk van Waal naar Maarsseveen gestuurd om het geschil te onderzoeken en de Raad van advies te dienen. Ook in 1528 wordt de Bisschop, dan Hendrik van Beieren, benadérd in verband met een geschil over grensscheidingen tussen Maarsseveen en Tienhoven. De bisschop wenst in zijn brief van 18 juni 1528 dat dit geschil wordt bijgelegd.

De archieven van de Utrechtse gasthuizen, in bewaring bij het Stadsarchief van Utrecht, zijn door Mr W.C. van Schuilenburg in 1917 in catalogusvorm samengevat. Minstens 15 nummers hebben betrekking op koop, huur en verhuur van land en veen namens de Utrechtse gasthuizen in Maarsseveen en Tienhoven. Zo wordt onder nummer 1692 gesproken over eigendomsbewijzen over een viertel (een landmaat) land, veen en veld te Maarsseveen in 1453, over een gerechtsbrief van Maarsseveen, over een beëdigde verkla-

ring van verschillende ingelanden in 1480. Nummer 1693 handelt over een overeenkomst tussen de geërfden in de Overlaan en de Nederlaan te Maarsseveen. Nummer 1794 gaat over achterstallige erfpacht van land in Maarsseveen aan het Bartholomeusgasthuis. Interessant zijn de nummers die handelen over scheidingen van gebied, waarbij Jan Jacobsz. Huijdecoper betrokken is, zoals no. 2322, in het gedeelte dat betrekking heeft op het archief van de Armen-Noodhulp, een Utrechtse fundatie. Interessant, omdat in het Maarsseveen van Huijdecoper, naar onze mening, niet alleen door de Utrechtse fundaties land en veen werden verhuurd, maar ook kameren of gasthuisjes zijn gesticht. Zo proberen we al lange tijd vast te stellen of er op de Herengracht een klooster is geweest. In akten van kasteel De Haar kwamen we bij herhaling tegen dat het stuk grond tussen Raadhoven en Voorhoven, het klooster genoemd werd. Ook oudere Maarssenaars noemen de huisjes achter het huis Domtoren op de Herengracht, het klooster.

Een grondige bestudering van de volledige teksten uit de genoemde archieven kan misschien een juiste verklaring van de naam: het klooster, opleveren.

J. van Veldhuizen

De Bank van Leening en Maarssense ellende

Onder de titel: De Maarssense Lommerd schreven we in de vorige aflevering over de Bank van Lening, niet wetend dat op een andere plaats in het gemeente-archief brieven en bescheiden over de Bank, gebundeld lagen te wachten op een nieuwsgierige lezer.

Deze brieven lezen betekent overigens kennis nemen van veel ellende. Zoals bekend moest de bankhouder een pachtsom aan de gemeente betalen: tot 1849 vijftig gulden per jaar en daarna dertig gulden. Op een staat vermeldt de gemeente-ontvanger hoe dit pachtgeld besteed werd. Zo noodzaakte de cholera-epidemie van 1849 de gemeente een huisje te huren voor choleralijders, kosten f 9.- voor 17 weken huur.

De artsen Geertsema en Vislaak ontvingen f 28.85 voor behandeling van cholera-patiënten.

Timmerman Leedeman bezat kleine huisjes in de Van Erkomsteeg (Nassaustraat - Lange-gracht) en aan de Kerkweg. Nu willen we het uiteraard niet hebben over de mogelijke ellende van Leedeman, maar over die van de bewoners van zijn huisjes, die de huur niet konden betalen. Het pachtgeld bracht redding. Een vrouw kreeg vijf gulden om met negotie te gaan. De reiskosten van een haveloze die naar een werkinrichting in Drenthe werd gestuurd, werden vergoed met geld van de pacht van de Bank van Lening.

Een ongedateerde en niet ondertekende brief, geschreven om het gemeentebestuur voor te houden dat bij het benoemen van een bankhouder de grootste nauwkeurigheid betracht moet worden, verhaalt van meedogenloze bankhouders, die panden welke niet binnen drie maanden waren afgelost, ten eigen bate verkochten, zonder enige vergoeding voor de behoeftige belener. De briefschrijver kent bankhouders die misbruik maken van de onwetendheid bij de beleners. Hij verhaalt van een bankhouder die een belener vijf cent extra liet betalen omdat hij enige minuten na de beleentijd kwam aflossen. Die vijf centen dienden als vergoeding voor het licht! Aan het einde van de brief blijkt dat de schrijver oud-bankhouder is en het goed meent met de

Maarssense lommerd. Hij vindt het onaangenaam dat er een zegswijze bestaat, die men gebruikt als men in dure winkels stug behandeld wordt, namelijk: 'Het is daar net of je in de lombard komt.'

De lombard (let wel op de oorspronkelijke, juiste spelling) is voor hem een liefdadigheidsinstelling en hij vindt dat de bankhouder alles moet doen om de arme beleners te helpen. Hij geeft dan een voorbeeld van 'economisch belenen'. Bij hem kwam iedere week een man een pand van vier gulden belenen. Met dat geld kon hij zijn levensmiddelen constant betalen op een plaats waar ze goedkoop te krijgen waren. Op die wijze verdiende hij 50 à 60 cent per week; zijn enige kosten waren de twee centen die hij moest betalen als hij iedere zaterdagavond het pand weer kwam lossen.

De Mozaïsche godsdienst

In het reglement dat de Landdrost van het Departement van Utrecht in 1810 liet maken voor de eerste bankhouder in Maarssen, wordt in artikel 1 nauwkeurig aangegeven wanneer de bank open moet zijn: Alle dagen uitgezonderd op Zondag's morgens van 9 u - 12 u, 's middags van 2 u - 4 u en 's avonds van 6 u - 8 u, 'doch indien de bankhouders van Mozaïsche godsdienst zijn, zullen zij des Vrijdagsavonds, gelijk ook des zaterdags en op andere tijden hunner godsdienstoefening de zaken, de bank van Lening betreffende, mogen laten stilstaan.'

Die opmerking over de Mozaïsche godsdienst was heel attent van de Landdrost, want hij wist dat de eerste bankhouder, Philip van Weenen, de Israëlietische godsdienst beleed. Het reglement bevat 25 artikelen, waarin nauwkeurig aangegeven is hoeveel interest de bank mocht berekenen (in 1810 voor panden beneden de tien gulden slechts één duit per week - 8 duiten is 1 stuiver).

De belener moest dan ook nog het biljet betalen waarop de bankhouder in letters het bedrag moest invullen, datum enz. (een halve stuiver voor een biljet van panden beneden 10 gulden).

De Bank van Lening in 1846

Het huis waar de bank gevestigd was, moest verzekerd zijn tegen brandschade en het werd vrijgehouden van inkwartiering van militairen. Slechts viermaal in het jaar mochten goederen verkocht worden en dan alleen die goederen waarvoor sinds één jaar en zes weken geen interest was betaald. De schout had de leiding bij zo'n verkoop.

Het zou ons te ver voeren, als we het hele reglement gingen herschrijven, bovendien werd het reglement in 1828 grondig gewijzigd.

Als Elias Moses van der Poorten, die sinds 1828 bankhouder was, in 1846 ontheven wordt op zijn verzoek van zijn plicht pacht te betalen, is de bank al twee jaar buiten werking geweest. Met de benoeming van zijn opvolger is veel schrijfkint en tijd gemoeid.

Zo is een Koninklijke machtiging nodig voor het benoemen van een opvolger; trouwens vele stukken betreffende de Maarssense Bank van Lening beginnen met: 'Wij Willem II bij de Gratie Gods Koning der Nederlanden, Prins van Oranje Nassau, Groothertog van Luxemburg enz. . enz. . enz. .'

Schippersgracht 17, het vijfde huis vanaf de

Molensteeg, is het huis waar de Bank van Lening was gevestigd. De publicatie waarin dit bekend werd gemaakt, luidde:

'Burgemeester en Assessoren der Gemeente Maarssen brengen bij deze ter kennis van alle belanghebbenden dat krachtens Koninklijke machtiging de Bank van Lening dezer gete door de gemeenteraad is verpacht aan den Heer Joseph Jacob Levi, thans alhier woonachtig en dat dezelve Bank van Lening van heden af aan is geopend in het Huis no: 102 staande aan de Schippersgracht in deze Gemeente'

Maarssen, 27 Maart 1846.

Voor een bepaalde periode weten we nu met zekerheid waar de bank gevestigd is geweest. Blijft de vraag of Maarssveen ook een eigen bank hand (zie vorige aflevering), want als de opvolger van Levi in 1854 om verlenging van de pacht vraagt, richt hij zich eveneens tot het gemeentebestuur van Maarssveen.

De heer Levi was voorheen bankhouder in Willemstand (N-Br). Zijn komst naar Maarssen moest tweemaal uitgesteld worden. Eerst omdat hij, na de voltrekking van zijn huwelijk in het gemeentehuis van Willemstand, in dezelfde plaats ook volgens de Israëlitische wet wou trouwen en de tweede maal omdat deze feestelijke gebeurtenis door een noodlottig ongeval verhinderd werd. Zijn broer was bij het binnenvaren van de Buitensluis in het Haringvliet, door het omslaan van de boot verdronken.

Levi en zijn opvolger Hamburger hebben zich, zoals na lezing van rapporten blijkt, uitstekend gekweten van hun taak als houder van de Bank van Lening.

Maar, zoals we reeds eerder schreven, het is hoogst merkwaardig dat in het kleine dorp Maarssen van de vorige eeuw een Bank van Lening zo nodig en gewenst was.

Waarom getroostte het gemeentebestuur zich zoveel inspanningen om de vereiste vergunningen te krijgen? Het ministerie van Binnenlandse Zaken begrijpt dat ook niet en schrijft aan de grootedelachtbare Heren Gedeputeerde Staten van Utrecht op 24 mei 1828:

'Wat is de reden van het gemeentebestuur van Maarssen om bij voortduring van het middel van verpachting der bank van Lening gebruik

te maken?’

Bovendien herinnert het ministerie in de brief aan de weigering van Zijne Majesteit om goedkeuring te hechten aan een reglement voor een Bank van Lening van een gemeente die even klein was als de gemeente Maarssen.

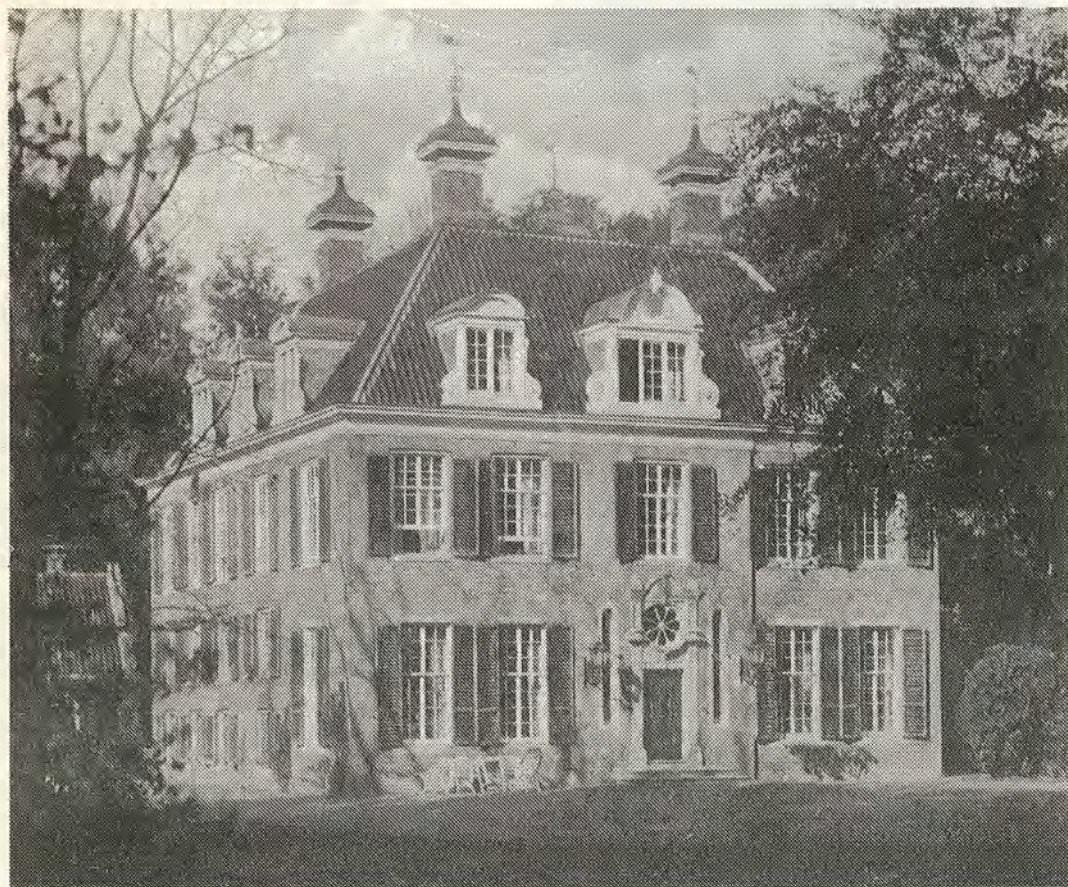
In het archief vonden we wel de brief waarin Gedeputeerde Staten deze ministeriële vraag doorgeven aan het Gemeentebestuur van Maarssen, maar helaas niet het antwoord.

Dick Dekker.

DOORNBURGH

Zoals aangekondigd op pagina 61 gaan we op zaterdagmorgen 25 april een bezoek brengen aan Doornburgh. Over Doornburgh is uitvoerig geschreven door Dr J.Zwarts in het vooroorlogse fraai geïllustreerde blad *'BUITEN'* van 3 en 10 januari 1925. Als kenner van de geschiedenis der Portugese Joden behandelt hij daar de periode toen Doornburgh bewoond werd door Jacob Mozes de Chaves. Een gedeelte ervan hebben wij overgenomen. Eveneens waagden wij het enige mooie illustraties te reproduceren, die de heer C.Steenbergh van het interieur van Doornburgh in 1925 maakte.

Dr R.Luttervelt schreef in: *'De Buitenplaatsen aan de Vecht'*, pag. 136, dat Doornburgh ± 1925 verfraaid werd met fragmenten afkomstig uit het afgebroken huis Nieuweweg 12 in Groningen. Zo zou de uit 1721 daterende omlijsting van de voordeur uit Groningen afkomstig zijn, evenals het beschilderde plafond en de twee schoorsteenmantels, waarvan één is voorzien van een schildering van de Groningse schilder J.A.Wassenbergh.

Huize DOORNBURGH

'Reeds in de 17e eeuw was Doornburgh een aanzienlijk buiten. Op het kaartje van de heerlijkheid Maarsseveen in 1660, dat in het jaarboekje van Niftarlake (1920) is gereproduceerd, ziet men duidelijk de toenmalige uitgestrektheid. Het behoorde in de 17e eeuw aan de weduwe van Willem van Son, de Domheer van Oud-Munster van Utrecht. In 1719, in de tijd dat 'de Zegepralende Vecht' het afbeelde, behoorde het aan de heer Abraham van Romswinkel, een aanzienlijk heer, die het ambt van 'geheijme Raad van zijn Koninklijke Maiesteijt van Pruijsen' bekleedde. Men kan op de prent in dit werk de toen zo bewonderde tuinkunst, met de geliefkoosde 18e eeuwse geschoren hagen reeds bewonderen. Op 7 oktober 1723 verkocht hij het buiten aan Jacob de Chaves, eveneens een aanzienlijk heer, afstammeling van het bekende Portugees-Joods adellijke geslacht (Chaves betekent sleutel), dat vooral in Engeland bloeide en hoofdparticipant van de bekende Utrechtse Provinciale Compagnie.

De heer De Chaves wenste de vrij-eigendom van Doornburgh om er zich tijdens zijn Maarssens zomerverblijf bij de daar bloeiende Portugees-Joodse gemeenschap te kunnen aansluiten. In de koopcedulle van 25 augustus, voor de secretaris van de heerlijkheid van Maarsseveen gepasseerd, wordt de buitenplaats Doornburgh beschreven als 'gelegen op Goudesteijn in Nieuw-Maarsseveen no. 150 met zijn huysinge, stallinge, speelhuis en verder getimmerte, bepotinge en beplantinge met de laane dien annex, groot of verongeldende voor vier mergen, daar aan de Oostzijde de Plaats VegtLeven en aan de Westzijde de Plaats Somersbergen naast gelegen zijn, nog van een stuk zayland groot of verongeldende voor eene mergen drie honderd roeden gelegen op Diependaal in Nieuw-Maarsseveen'. Van deze nieuwe bezitter, de rijke en aanzienlijke Amsterdamse koopman, kreeg Doornburgh het beroemde hek, ten einde aan de op de Vecht spelevarende collega's de luister van zijn geslacht te doen zien.

Jacob Mozes de Chaves woonde sinds 1725 onafgebroken met zijn gade, Vrouw Rachel

da Veiga Henriques op Doornburgh; van 1736 af woonde er ook zijn zoon Mozes Jacob de Chaves, gehuwd met Vrouwe Sara Daveiga, dochter van Joseph da Veiga alias Francisco Djuarte. Ook Benjamin, Loe en Abraham de Chaves treffen we in de 18e eeuw op Doornburgh aan, dat het grootste gedeelte dezer eeuw in de familie bleef, tot Jacob in 1763 overleed en zijn zonen Jacob en Joost het buiten verkochten. Kalm en rustig vlood er het leven heen, een enkele maal opgeschrikt door een kijverij, zoals dat in die tijd gebruikelijk was. Men was er met de buitenwereld verbonden door de trekschuit, die van Maarssen op Amsterdam voer en waarvan men afhankelijk was, gelijk de notariele protocollen van notaris Johannes de Jong (Rijksarchief te Utrecht) ons leren. De 18e oktober 1729 maakte deze notaris een acte op 'ten versoeke van de Heer Moses de Chaves, wonende op sijn Hoffstede, genaamt Doornburgh geleegen onder den Geregte van Nieuw-Maarssenveen', waarin te kennen werd gegeven dat 'attestanten gisteren synde op Maandag den 17e deezer maand des avonds de klokke omtrent half elf uren voor de gemelde Hoffsteede Doornburgh aldaar op het Sandpadt hebben gestaan wagtende op de Vragt Schuyt met die Schuyt naar Amsterdam moettende varen, dat soo ras de attestanten de jager onder 't berijk van haar gezigt kregen, geroepen hadden, dat hij moest aanleggen om volck in te nemen, het volck de schipper hoorende, daar op tegens den jager begon te roepen, en segde Rijd mar Voort, en voer op dat seggen voorbij, sonder te willen aanleggen, waar op attestanten toen diverse rijsen (=keren) nariepen, en de schuijt nage-loopen tot aan de Hoffsteede Elsenburg alsoo de twee eerste attestanten seer nootsakelijk dingsdag 8 morgens in de Stad Amsterdam moesten weesen dog siende dat de schipper naar het geroep niet hoorde en met sijn Schuyt voort voer, vraagden de attestanten off er nog een ander Schuyt soude komen, waar op hij Schipper riep neen, en de Schuyt in die tussentijd uyt het gesigt komende, zijn wij attestanten genootsaakt geweest wederom te

keeren, alsoo om des schippers quaad aardigheyt, gedwongen tot Maarssen te blijven'. Ernstiger is het echter, dat men ook in de meest dringende gevallen afhankelijk was van de buien van de schipper. Onmiddellijk daarop volgt een acte, wederom opgemaakt 'ten versoecke van de Heer Moses de Chaves en sig thans bevindende op sijn E. Hoffsteede genaamd Doornburg geleegeen onder den Gerregte van Nieuw-Maarssenveen, dog tot Amsterdam woonagtig, wiens huijsvrouw onverwagts op gemelde hoffsteede in 't kraambbede is bevallen, waar om hij de twee eerste comparanten in deesen expres naar Amsterdam heeft gedepecheert, omme welke reeden zij attestanten op Maandag de 17e deeser

maand des avonds de klokke omtrent half elff ure voor de gemelde hoffsteede Doornburg aldaar op het Sandtpadt, voorsien met een lantaarn en een brandende kaars in deselve ter plaatse en zoo met den anderen gestaan, daar een goede wal en bequame diepte was, wagtende op de vragschuyt komende van Utrecht omme met deselve omme reedenen, voorn. naar Amsterdam te varen.' Zo zien wij hier de schaduwzijden, die het 18e eeuwse buitenleven aan de Amsterdamse en Haagse patriciërs in de Vechtstreek bood, het buitenverblijf aan de koele groenende Vechtboorden, waarlangs de Vechtstroom kalm heen-vliet, met de vermaken van jachttentjes en bosch en waterwerken.

In het laatst der 18e eeuw zien wij Samuel Xumenes alias Samuel Dereira of Pareira met zijn goede Vrouwe Rachel de Pinto, eveneens uit een oud-adellijk Portugees-Joods geslacht, als bezitters van Doornburgh; zij komen nog in 1792 als zodanig voor. Deze Portugese Joden verdwenen met de luister der Vechtstreek in de Franse tijd, toen het tijdperk van het goedmoedig zorgeloos buitenleven voorbij was en de luister der Vechtstreek verdween. Daarna ging Doornburgh in eigendom over aan de familie Huydecoper en tenslotte bij acte van 21 oktober 1912 aan de heer J.P. van Voorst van Beest, de tegenwoordige bewoner. Deze liet het huis in 1922 restaureren, onder de bekwame leiding van de bekende kunstschilder G.de Groot, die ook zorg droeg dat het inwendige geheel het karakter kreeg van het Doornburgh van weleer.

Jac.Zwarts.

Gedeeltelijk overgenomen uit 'Buiten' van 3 en 10 januari 1925.

De Kaatsbaan (slot)

Zoals we in ons vorige nummer schreven, bleef een groot gedeelte van de Oostzijde van de Kaatsbaan tot $\pm$ 1875 onbebouwd. De oorzaak was onder meer de halsstarrige houding van de eigenaar van de grote tuin, die aan de Kaatsbaan grensde. Deze, de heer Schut, weigerde een strook van zijn tuin voor de bouw van huizen af te staan. Hij bewoonde het dubbele herenhuis, Hoornoord genaamd, dat sinds de tweede helft van de 17e eeuw aan de Langegracht staat. Het huis werd door de Maarssenaars de Grote Omloop genoemd, omdat je Hoornoord ook kon bereiken via de toegang op de Achterdijk (nu Nassaustraat), door helemaal om te lopen langs de schutting in de Kaatsbaan en op de Achterdijk. In 1882 koopt de weduwe, mevrouw Schut, Hoornoord, dat dat wordt betrokken door de Eerwaarde Zusters van O.L.Vrouw. De naam Hoornoord werd vervangen door 'Mariagesticht'. Thans is hier het hotel-restaurant 'de Nonnerie' gevestigd.

Al eerder had mevrouw Schut, na de dood van haar man, een gedeelte van haar tuin verkocht aan meester-metselaar Hermanus Hageman. Volgens een notariële akte van 18 september 1879, verleden voor notaris Isac Jan van den Helm, gebeurde dit 'ten dele in 1872 en ten dele in 1874'. Hageman kon door deze koop elf herenhuisen gaan bouwen, dus blijkbaar later dan de ingemetselde steen in het huis Kaatsbaan 17 aangeeft. Schut's schutting werd gesloopt, maar ongeveer 18 meter oostwaarts werd een muur gemetseld die de verkleinde, maar nog steeds grote tuin moest beschermen. Die tuin is nu parkeerplaats, maar bijna 75 jaar zijn hier kinderen schoolgegaan. In 1884 werden aan de Oostzijde van de tuin een jongensschool en een meisjesschool gebouwd. Toen de jongensschool na 1908 als patronaat werd gebruikt, kwam aan de overzijde, de Kaatsbaanzijde, dichtbij de eerder genoemde muur, een nieuwe jongensschool (hoofd de heer Suring). In deze school is nu een jongerencentrum, de Kasbah, gevestigd. Hageman bouwde elf eenvormige herenhui-

zen op een oppervlakte van $\pm$ 1 are 40 ca., alle met voor- en achtertuin en bergplaats. Het kleine voortuintje was van de weg gescheiden door een ijzeren hekwerk, en de niet zo grote achtertuin werd begrensd door de muur van Hoornoord. De houten jalouzieën voor de boven- en benedenramen markeerden de eenvormigheid. Herenhuisen waren het die nu allemaal 'omgerestaureerd' zijn tot winkelpanden.

Hageman bracht zijn huizen moeizaam aan de man. Leeg liet hij ze niet staan; ze werden verhuurd voor f 240 per jaar. Op 18 september 1879 verkoopt hij er vier, gezamenlijk voor f 10.000 aan de Amsterdamse familie Momber. Meubelmaker P.D. Becker die op 4 augustus 1893 Kaatsbaan 19 koopt, is een van de eersten die met zijn nering het karakter van de huizen aantast. Als hij in 1918 het huis ernaast betreft, dat vóór hem door candidaat-notaris James was bewoond, wordt hij in de koopacte niet alleen meubelmaker, maar ook koopman genoemd. Hij zet in zijn nieuwe huis de handel in antieke meubelen voort en richt daar ook een stoffeerderij in. Maar al eerder waren er hekjes en tuintjes verdwenen en waren in sommige huizen de benedenramen met hun jalouzieën vervangen door etalages.

Aan de herinneringen van de P.G.F. Reith (zie vorige aflevering) ontleen we de volgende gegevens:

De situatie rond 1900:

Kaatsbaan 17: (bij de toegangspoort naar Hoornoord)

Gijs v. Weerden, kruidenierszaak en sigarenwinkel. Hekwerk verdwenen, tuin bestraat. Vóór hem woonde hier een oude dame.

Kaatsbaan 19: Becker (zie boven) en slot

Kaatsbaan 21: James, candidaat-notaris

Kaatsbaan 25: de heer de Ronde

Kaatsbaan 27: Mevrouw v.d. Heuvel (pianolerares) en dochters

Kaatsbaan 29: Dames Mantén; tuin en huis zeer verzorgd, gevel begroeid

**'Hoornoord', thans Mariagesticht te
Maarssen 1944.**

met klimop. Later kwam hier
de rijwielzaak van Knuvers

Kaatsbaan 31: bewoond door een commies.
Het huis heeft boven de benedenramen een lang, wit bord,
waarop het woord 'ziekenhuis' (alleen de voorkamer is
daarvoor ingericht).

Kaatsbaan 35: Siekman, poelier en huis-
knecht op Doornburgh

Kaatsbaan 37: Manufacturier Mathot; annex
kleine zaak in dameschoeden
door zuster van Mathot.
hekje en tuin verdwenen.
Daarna aannemer de Heul,
opgevolgd door electriciën
Versteeg.

Het pand Kaatsbaan 19 werd tot 1893 verhuurd voor f 300 's jaars. Meubelmaker Becker koopt het huis en blijft er wonen tot 1918. Vervolgens wordt het eigendom van aannemer W.Elbertse, die het pand in 1921 voor f 10.000 verkoopt aan N.V.Twijnstra's oliefabrieken. Op 1 maart 1929 begint de nieuwe eigenaar J.M.Ros met zijn vrouw in dit huis zijn melkhandel. Zoon Wim en schoondochter Ria zetten het bedrijf voort en met succes. Het werd een gemoderniseerd kruideniersbedrijf annex melk- en kaashandel. Onlangs gaven ze architect H.Daamen en aannemer J.Brinkhof opdracht het ruim hon-

derdjarige pand ingrijpend te verbouwen. Bij het ter perse gaan van dit nummer zal de feestelijke opening plaats vinden van een fraaie, moderne winkel in een pand dat als herenhuis gebouwd werd.

Dick Dekker

Het F.H.van den Helmfonds

Van 1922 tot en met 1946 ontvingen de minder bedeelden van de gemeenten Maarssen en Maarsseveen omstreeks de Kerstdagen een gift in natura, die bekostigd werd uit het Van den Helmfonds.

Wie was Van den Helm, wat was het Van den Helmfonds en wat is er na 1946 mee gebeurd?

Met bovenstaande vragen richtte een der bestuursleden van de Historische Kring Maarssen zich tot mij en hoewel ik de voornaamste

feiten heb kunnen achterhalen, blijven er nog vele vraagtekens omtrent de details staan.

Frederik Hendrik van den Helm werd in juli 1856 in Maartensdijk geboren. Zijn ouders waren Izaäk Jan van den Helm en Jonkvrouw C.A.S.Tjarda van Starkenborgh Stachhouwer.

Op 19 augustus 1857 verhuisde de familie naar Maarssen en ging wonen in het huis Aan de Vecht 39 (Aan de Vecht heet nu Herengracht). Frederik Jan werd later notaris en zijn

laatste standplaats was Ouderkerk aan de Amstel, waar hij op 11 oktober 1921 overleed. Op 7 november 1921 ontvingen burgemeester en wethouders van de gemeente Maarssen, alsmede van de gemeente Maarsseveen een schrijven van J.M.C. van Kempen, kandidaat notaris te Abcoude en executeur-testamentair van wijlen Frederik Hendrik van den Helm een legaat van f 3000,- aan de gemeente Maarssen en een legaat van f 2000,- aan de gemeente Maarsseveen naliët, ten behoeve van de 'Algemeene Armen der Gemeenten'. In zijn testament, opgemaakt de 14e juli 1910, omschrijft Van den Helm zeer nauwkeurig de voorwaarden die aan dit legaat zijn verbonden, te weten:

'Dat dit bedrag moet worden belegd door aankoop eener inschrijving op een van de grootboeken der nationale werkelijke schuld en het restant bij de rijkspostspaarbank en dat de interest jaarlijks moet worden besteed door omstreeks Kerstmis aan de personen, die daarvoor naar het oordeel van den Burgemeester in aanmerking komen, eenen uitdeling van Kerstbrood of iets dergelijks te doen, als geheel op zichzelf staande bedee-ling'.

Uit de briefwisseling blijkt, dat het aanvaarden van zo'n legaat beslist niet vanzelf gaat. Op 11 november 1921 wordt de Raad der Gemeente ingelicht onder verwijzing naar artikel 194 der Gemeentewet, waarin de goedkeuring van Gedeputeerde Staten wordt beschreven en naar artikel 947 van het Burgerlijk Wetboek voor de Koninklijke 'bewilliging'.

Reeds op 7 december 1921 wordt het legaat-behoudens de bovenvermelde goedkeuringen - door de Raad der Gemeente Maarssen in Openbare Vergadering aanvaard en ontvangt de heer J.M.C. van Kempen hiervan bericht. Bij de Raad der Gemeente Maarsseveen gebeurt ditzelfde op 20 december 1921. Diezelfde dag (7-12-1921) gaat het verzoek om goedkeuring naar Gedeputeerde Staten en naar Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden. Gedeputeerde Staten antwoorden op 10-1-1922.

Zij verzoeken een afschrift van het testament van wijlen de heer F.H. van den Helm alvorens zij een besluit kunnen nemen. B en W van Maarssen en Maarsseveen sturen dat op 14 januari 1922 weg en ontvangen reeds op 24

januari de goedkeuring van Gedeputeerden. De Koninklijke bewilliging komt voor beide gemeenten op 20 april 1922 af. Wel aardig om te vermelden is, dat behalve de handtekening van Hare Majesteit Koningin Wilhelmina ook de minister van Binnenlandse Zaken Ch. Ruys de Beerenbrouck en zijn Secretaris-Generaal J.B. Kan dit Koninklijk Besluit hebben ondertekend.

8 mei 1922 ontvangt de heer Van Kempen de bevestiging van B en W van Maarssen en Maarsseveen, dat zij het legaat kunnen aanvaarden. De heer Van Kempen stuurt daarop op 26 mei de beide postcheques (groot f 3000,-, resp. f 2000,-) naar het gemeentebestuur, dat dan moet gaan voldoen aan de voorwaarden vermeld in het testament. Hier toe wordt op 22 juni 1922 voor Maarssen en op 31 augustus voor Maarsseveen een brief verstuurd aan Gedeputeerde Staten om goedkeuring te verkrijgen voor de 'aankoop eener inschrijving op een der grootboeken der Nederlandse Werkelijke Schuld', hetgeen op 11 juli 1922 (resp. 12 september 1922) wordt verleend.

De Nationale Bankvereniging (nu Nederlandse Bank), kantoor Utrecht, ontvangt op 17 juli 1922 het verzoek van B en W van Maarssen tot bovengenoemde aankoop. Na een korte briefwisseling, waarin opnieuw een afschrift van het testament wordt gevraagd alsmede naar het 'hoofd van de grootboekrekening', gaat op 24 juli 1922 de laatste brief van B en W van Maarssen, die we over de aanvaarding van dit legaat konden vinden, de deur uit.

Degenen die via dit fonds in aanmerking komen voor de 'bedee-ling' ontvingen in het begin inderdaad een kerstbrood (mededeling Mevrouw Van Hof), zoals in het testament genoemd, maar later - en vooral in de oorlogstijd - veranderde dit in turf, uien en winterwortelen (mededeling Mevrouw V.d. Bosch).

In 1946 is voor het laatst een uitbetaling gedaan en wel aan 25 mensen, die voor f 6,- of voor f 5,- een gave ontvingen.

Na 1946 is de rente die de legaten opbrachten niet meer besteed, maar bijgeschreven bij het kapitaal, zoals uit de hieronder opgenomen bladzijden uit de gemeentebegroting te zien is (1978).

J.H. Witte

Omschrijving der inkomsten

901 Rente van kapitalen

Op deze post wordt verantwoord de rente van de grootboekinschrijvingen aangekocht ter belegging van de legaten van F.H. van den Helm (zie de toelichting bij volgnr. 922) krachtens rbs. van de voormalige gemeente Maarssen van 7 juni 1922, ggk. door G.S. bij besluit van 11 juli 1922, nr. 1758/1930, groot *f* 5.650,- en krachtens raadsbesluit van de voormalige gemeente Maarsseveen van 29 augustus 1922, ggk. door G.S. bij besluit van 12 september 1922, nr. 2297/1812, groot *f* 3.600,-. Rente *f* 231,24. Het restant van deze legaten ad. *f* 21,58 is krachtens rbs. van 26 oktober 1951, ggk. bij besluit van G.S. van 13 november 1951, 3e afdeling, nr. 5567/4010, belegd bij de Rijkspostspaarbank. De rente hiervan bedraagt $3\frac{1}{2}\%$ of *f* 0,76. In totaal op deze post te verantwoorden *f* 232,-.

Omschrijving der uitgaven

922 BESTEDING VAN DE RENTE VAN DE LEGATEN VAN DEN HELM

Bij besluit van de raad der voormalige gemeente Maarssen van 7 december 1921, ggk. door G.S. bij besluit van 24 januari 1922, nr. 3555'21-117-116-119/214, is aanvaard een legaat van wijlen de heer F.H. van den Helm groot *f* 3.000,-, bestemd om omstreeks Kerstmis aan personen, die daarvoor in aanmerking komen, een uitdeling van kerstbrood of iets dergelijks te doen, al geheel op zichzelf staande bedeling.

De toestemming tot aanvaarding overeenkomstig art. 947 van het burgerlijk wetboek (thans vervallen) is verleend bij K.B. van 20 april 1922, nr. 26.

Bij besluit van de raad der voormalige gemeente Maarsseveen van 20 december 1921, ggk. door G.S. bij besluit van 24 januari 1922, nr. 3355'21-117-116-119/214, is eveneens van wijlen de heer van den Helm een legaat aanvaard, groot *f* 2.000,- met gelijke bestemming. De toestemming tot aanvaarding ingevolge artikel 947, B.W. is bij hetzelfde K.B. verleend.

Voor de belegging van deze legaten zie de toelichting bij volgnr. 901.

Voor bovenbedoelde uitdeling zijn beschikbaar de rente van de grootboekinschrijvingen ten bedrage van *f* 5.650,- en *f* 3.600,- ad *f* 231,24 en de rente van de belegging bij de rijkspostspaarbank ad *f* 0,76 in totaal *f* 232,-.

924 INNEN VAN RENTE, BEWAARLOON VAN EFFECTEN ENZ.

De kosten van invordering der rente van de inschrijvingen op het Grootboek der Nationale Schuld, zoals omschreven in de toelichting onder volgnr. 901, worden ten laste van deze post betaald (*f* 35,-),

ZEILSCHEPEN - Prenten van de Nederlandse meesters van de zestiende tot de negentiende eeuw

Zo luidt de titel van een nieuw fraai boekwerk, uitgegeven door Gary Schwartz in samenwerking met het Rijksprentenkabinet te Amsterdam. Met dit boek, waarvan de litho's (250!) vervaardigd werden door Litho de Lang en Co, Zwanenburg, hebben de samenstellers kunst- en historieminnars aan zich verplicht. De meeste prenten zijn op ware grootte afgebeeld. Deskundig commentaar van Irene de Groot en Robert Vorstman verhogen de waarde van deze prachtuitgave van de Nederlandse prentkunst. Ook sportzeilers zullen zich verlustigen met het bekijken van de scheepsportretten.

Dit boek is met zijn verschijnen het standaardwerk van de Maritieme geschiedenis van het waterland Holland. In de geschiedenis van de Vechtstreek kom je herhaalde malen termen tegen als statenjacht, herenjacht, beurtschip, bok, rollepaal, scheepswerf. De voorstellingen die je daarbij maakt, kan je met dit werk toetsen aan de werkelijkheid, zoals eigentijdse kunstenaars die weergaven. Een opsomming van de prenten die ons in bijzondere mate verrasten, zou te lang worden.

Veel aandacht schonken we aan prent no. 16, schepen in het ijs; de grote uitslaande plaat van Pieter Bast, no. 19, profiel van Amsterdam, gezien vanuit het Noorden, een plaat van bijzondere topografische waarde; no. 42 binnenschip op de rivier; no. 47 prent van Jan van de Velde, turfschepen aan de oever; no. 73, 74 en 75, prenten over veren; no. 167 gezicht van de Beerebeydt, de Buiten-Amstel; alle afbeeldingen van de prenten van Gerrit Groenewegen, een kraak, een Keulenaar!, een snik, een turfschuit, een schokker, een jacht met bezaanzeyl; 217 van Andreas Schelfhout, een veerscheepje op de rivier met een rollepaal en 243 van Johan Conrad Greive, de bok, een schip gebruikt voor het vervoer van turf uit de veengebieden in de provincie Utrecht.

Maar deze subjectieve keuze zouden we bij een nieuwe kennismaking met het boek, kunnen vervangen door een lange lijst van prenten over fregatten, haringbuizen, scheepsbouw (zeer uitvoerig), walvisvangst en ontdekkingsreizen, die waarschijnlijk vele lezers (kopers) sterk zullen aanspreken.

De prijs van het boek, waarvan ook een uitgave in het Engels is verschenen, is f 59,50 (ingenaaid) en f 79,50 (gebonden).

D.D.

NB. Bij het ter perse gaan van deze aflevering kregen we van de uitgever, de heer Gary Schwartz, postbus 162, 3600 AD Maarssen de prettige mededeling, dat leden van de Historische Kring bij aankoop van dit boek 25% korting krijgen. f 45,- (ingenaaid) en f 59,50 (gebonden)!

Wilt U...

- een huis, bungalow, flat of boerderij kopen of verkopen?
- een taxatie laten verrichten door beëdigde taxateurs?
- een passende verzekering sluiten?
- een financiering of hypotheek nemen?
- of alleen een persoonlijk advies over deze zaken?

makelaardij in onroerende goederen bv
raadhuisstraat 21a maarssen tel 03465 - 64644
duivenkamp 739 maarssenbroek tel 03465 - 67791

UW MAKELAAR

radio- en tv - speciaalzaak

B. Huis in 't Veld - Diependaalsedijk 1

Maarssen - Telefoon 03465 - 62081

Diependaalsedijk 1
Tel. : 62081

Maarssen

Winkelcentrum "De Specht" Maarssenbroek
Tel. : 68680

Sieraden kopen
is een kwestie van
vertrouwen!

**KIES DAAROM:
JUWELIER - HORLOGER**

berk

Kaatsbaan 28 - Maarssen - Telefoon 03465 - 61806

**. MEER
AUTO
VOOR
UW
GELD !**

De Ford familie.

GRANADA

TAUNUS

CAPRI

ESCORT

FIESTA

UW FORD DEALER IN DE VECHTSTREEK

Autobedrijf Roeleveld BV

Gebruikte
Wagens

MAARSSSEN - STRAATWEG 2 - 4
TEL. 03465 - 62541

BREUKELN - STRAATWEG 109
TEL. 03462 - 3944

BRINKHOF

AANNEMINGSBEDRIJF

MACHINEKADE 6, MAARSSSEN

TELEFOON

61456